

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhteistyöasiakirja Keski-Pohjanmaa

4.3.2022

Sisältö

- Keskusteluteemat
 - Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus
 - TKI-rahoituksen saatavuus
 - Pk-sektorin investointirahoituksen haasteet
- Liitteet
 - Keski-Pohjanmaan tilannekuva
 - Osallistujat

Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Keski-Pohjanmaalla on monipuolinen ja määrällisesti suuri pk-yrityssektori. Elinkeinoelämän uudistamiseksi ja kansainvälistämiseksi pk-yritysten muutoskyvykkyyttä tulee parantaa niin, että niiden halukkuus ja kyvykyys kasvuun ja kansainvälistymiseen sekä TKI-toiminnan ja osaavan työvoiman hyödyntämiseen lisääntyvät. Myös uusia osaamisintensiivisiä kasvu- ja startup-yrityksiä tarvitaan.</p> <p>Työllisyysaste on Keski-Pohjanmaalla maakuntien suurimpia ja työttömyysaste maakuntien pienimpiä. Alueen luontainen työvoimareservi on siis varsin pieni. Kasvun tavoittelu edellyttää paitsi alueen nuorison sitouttamista ja integroimista alueen kehittämiseen myös uuden väestön ja työvoiman houkuttelua muualta kotimaasta ja ulkomailta.</p> <p>Osaavaa työvoimaa koskevan pulan poistamiseksi tarvitaan maakunnan potentiaalisen työvoimareservin vahvistamista ja täysimääräistä hyödyntämistä. Uusia mahdollisuuksia tarjoavaan reserviin kuuluvat yrittäjäyshakuiset ja kehityshaluiset opiskelijat ja työttömät työnhakijat (ml. vajaatyökykyiset), kasvuhakuiset pk-yrittäjät, jatkuvan oppimisen tarpeen ymmärtäneet alueella työskentelevät sekä muilta alueilta (ml. ulkomailta) houkutteltavat opiskelijat, yrittäjät ja osaajat.</p> <p>Maakunnan pito- ja vetovoimaa on kasvatettava niin, että sekä alueella koulutetut, muualle kouluttautumaan muuttaneet että täysin ulkopuoliset osaajat haluavat työskennellä maakunnassa. Erityisesti kulttuurin ja luovan talouden liiketaloudellista hyödyntämistä on tehostettava, sillä näiden toimialojen kehittäminen lisää maakunnan pito- ja vetovoimaa erityisesti nuorison keskuudessa.</p>	<p>- Elinkeinoelämän uudistaminen ja monipuolistaminen sosiaalisten innovaatioiden avulla: yritysten kansainvälistymisen, osaavan työvoiman käytön ja TKI-toiminnan hyödyntämisen edistäminen sekä vihreän kasvun ja uudistumista tukevan yritystoiminnan synnyttäminen</p> <p>Suunniteltu AKKE-määräraha 100.000 €</p> <p>- Työvoimareservin vahvistaminen: koulutuksen ja TKI-toiminnan ohjaaminen yritysten muutoskyvykkyuden parantamista ja uuden innovatiivisen yritystoiminnan syntymistä edistävään suuntaan niin, että potentiaalista työvoimareservyä saadaan entistä tehokkaammin mukaan kehittämään maakuntaa</p> <p>Suunniteltu AKKE-määräraha 150.000 €</p> <p>- Maakunnan elinkeinollisten ja työllistymismahdollisuuksien edistäminen olemassa olevien vahvuuksien pohjalta</p> <p>Suunniteltu AKKE-määräraha 100.000 €</p>	<p>Maakunnan muutoskyvykkyuden ja veto- ja pitovoiman kehittäminen</p> <p>- Pk-yritysten muutoskyvykkyuden parantaminen ja uusien kasvuyritysten synnyttäminen</p> <p>- Työllisyyden kasvu, työvoimareservin täysimääräinen hyödyntäminen ja osaavan työvoiman saatavuuden paraneminen</p> <p>- Maakunnan tunnettuuden kasvattaminen ja maineen parantaminen</p>

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☒	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
<p>- Yritysten kansainvälistymisen, osaavan työvoiman käytön ja TKI-toiminnan hyödyntämisen edistäminen. Kansainvälistymisessä keskeistä mm. rekrytointiosaamisen kehittäminen, kv-osajien kotouttaminen ja maahanmuuton sujuvoittaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Yritysten ja maakunnan veto- ja pitovoiman parantuminen sekä maakunnan avautuminen uudistuksille - Osajia mm. rakennemuutoksen tukemiseksi; vihreä siirtymä, kiertotalous ja tuulivoimaosaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Valtakunnallisesti ja alueellisesti koordinoitujen toimien hyödyntäminen (mm. maahanmuuttoon jatkuvaan oppimiseen ja monimuoto-opiskeluun liittyvät edistämistoimenpiteet) ja muiden olemassa olevien yhteistyömuotojen hyödyntäminen
<p>Maakuntaliitto, ministeriöt, yritykset, koulutus- ja TKI-toimijat</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Selvitykset työvoiman liikkumisen sujuvuuden edistämiseksi • Ulkomaalaislain uudistus (SM)
<p>- Yrittäjyys- ja kehityshaluisten opiskelijoiden ja työttömien työnhakijoiden (ml. vajaatyökykyiset), kasvuhakuisten pk-yritysten, jatkuvan oppimisen tarpeen ymmärtäneiden työllisten sekä muilla alueilla (ml. ulkomailla) asuvien opiskelijoiden, yrittäjien ja osajien aktivointi Keski-Pohjanmaan kehittämiseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Työllisyyden kasvu, osaavan työvoiman saatavuuden paraneminen ja työvoimapulan helpottuminen - Tavoitteellinen ratkaisumallien etsiminen kohtaanto-ongelmaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Olemassa olevien yhteistyömuotojen hyödyntäminen (mm. palvelujärjestelmät, jatkuvaan oppimiseen ja maahanmuuttoon liittyvät edistämistoimenpiteet) • Kansallisten rahoitusten kehittäminen ja hyödyntämisen mahdollistaminen maakunnan osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi • STM:n tarjoamien ohjelmien ja välineiden hyödyntäminen
<p>Koulutus- ja TKI-toimijat, yritykset, ministeriöt, maakuntaliitto</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Maakunnan yhteistyö JOTPA:n kanssa • Maakunnan liitoilta kirjallinen lausunto korkeakoulujen tulossopimusten välitarkastelun yhteydessä 2022 (OKM) • Maakunnan sparraaminen hyvinvointitalouden kehittämisessä (STM)
<p>- Markkinointitoimenpiteet, kuten kampanjat ja tiedotus, niin kansallisesti kuin myös kansainvälisesti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Maakunnan pito- ja vetovoiman sekä tunnettuuden ja maineen parantuminen - Nuorten ammatinvalintamahdollisuuksien tiedottamisen tehostuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Alueellisen yhteistyön syventäminen • Resurssien kohdentaminen • Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemisen määräraha (AKKE)
<p>Maakuntaliitto</p>		<ul style="list-style-type: none"> • BF:n Work in Finland

TKI-rahoituksen saatavuus

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>TKI-toiminnan menot ovat Keski-Pohjanmaalla manner-Suomen alhaisimmat niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla muihin maakuntiin verrattuna</p> <ul style="list-style-type: none"> Vain Ahvenanmaalla on euromääräisesti alhaisemmat TKI-menot Asukaslukuun suhteutettuna TKI-menot olivat maakunnista viidenneksi alhaisimmat v. 2020 (alhaisemmat vain Ahvenanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla, Kymenlaaksossa ja Etelä-Savossa) Yksityisen sektorin osuus TKI-menoista 55 % (koko maassa 67 %, v. 2020) <p>Maakunnassa on panostettu usealla ohjelmakaudella TKI-infrastruktuuriin ja TKI-toiminnan kehittämiseen sekä TKI-intensiteetin ja kansainvälisen TKI-rahoituksen määrän kasvattamiseen pääasiassa hyödyntämällä rakennerahastojen rahoitusta</p> <p>Uusien innovaatioiden tuottaminen on edellytys uuden liiketoiminnan syntyiselle ja yritysten kilpailukyvn kehittämiselle.</p> <p>Maakunnan tavoitteet energiamurrokseen liittyen sekä hiilinegatiivisuuteen siirtymiseksi edellyttävät merkittävää panostusta TKI-toimintaan niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla.</p> <p>Keski-Pohjanmaalle kohdentuvan Business Finlandin TKI-rahoituksen taso on ollut vaihteleva vuodesta 2016 lähtien. Rahoituksen taso on ollut 1–2 milj. e vuosittain vuosina 2010–2018. Nousua oli vuonna 2019 (6,2 milj. e) ja 2020 (12,3 milj. e), joista vuosi 2020 selittynee koronavaiikutuksilla, kun rahoituksen taso nousi kaikissa maakunnissa.</p>	<p>- TKI-toiminnan kehittäminen: PK-yritysten ja TKI-toimijoiden välisen verkostoitumisen edistäminen, laadun parantaminen ja suuntaaminen yritysten jalostusasteen kasvattamiseen maakunnan vihreän kasvun ja älykkään erikoistumisen aloilla; innovaatioalustojen vahvistaminen</p> <p>Suunniteltu AKKE-määräraha 71.000 €</p> <p>- Olemassa olevien yritysten kehittämisen TKI-toimintaa hyödyntämällä: PK-yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen ja innovaatioiden tuotteistamisen mahdollistaminen, etenkin PK-yritysten ja TKI-toimijoiden yhteistyötä rakentamalla</p> <p>Suunniteltu AKKE-määräraha 71.000 €</p> <p>- Uuden innovaatiohakuksen yritystoiminnan synnyttämisen: Pk-yrityksiä ja uusia start up -yrityksiä houkuttelevan kokeilukulttuurin vahvistaminen vihreän kasvun, digitalisaation edistämisen, kulttuurin, luovan ja hyvinvointitalouden aloille; digitalisaatiota hyödyntävien, työvoimaa syrjäyttämättömien liiketoimintamallien pilotointi</p> <p>Suunniteltu AKKE-määräraha 80.000 €</p>	<p>TKI-menojen tason nostaminen nykyisestä noin 0,4 %:n tasosta 4 %:iin BKT:sta</p> <ul style="list-style-type: none"> Alueella harjoitettavan TKI-toiminnan kilpailukyvn ja tunnettuuden paraneminen niin alueellisesti, kansallisesti kuin myös kansainvälisesti sekä ohjaaminen yritysten jalostusasteen kasvattamiseen TKI-toimintaa hyödyntävien yritysten määrän lisääminen Uuden TKI-toimintaa hyödyntävän yritystoimintakulttuurin synnyttäminen alueelle

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

TKI-rahoituksen saatavuus

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
<p>- TKI-organisaatioiden kansallisen ja kansainvälisen verkostoitumisen edistäminen esim. tukemalla yhteishankkeita, vierailuja ja tutkijavaihtoja; TKI-toiminnan laadun parantaminen esim. edistämällä vertaisarvioitujen julkaisujen kirjoittamista sekä kilpaillun rahoituksen tavoittelun tukeminen; innovaatioalustojen vahvistaminen</p>	<p>- Alueella harjoitettavan TKI-toiminnan kilpailukyvyyn ja tunnettuuden paraneminen niin alueellisesti, kansallisesti kuin myös kansainvälisesti, mikä johtaa uusiin TKI-yhteistyöavauksiin ja sitä kautta TKI-rahoituksen kasvuun; innovaatioalustojen vahvistamisesta esimerkkinä Biovalley Finland -yhteistyön vahvistaminen, turvemaiden kestävän käytön osaamisklusterin perustaminen alueelle (K-P&E-P) ratkaisukeskeisen edunvalvonnan työkaluksi turvemaiden kestävän käytön alueella sekä tuulivoima-alan osaamiskeskuksen perustaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alue- ja rakennepoliitikan ohjelman rahoitus • Maakuntaohjelman toimenpiteiden toteuttaminen <p>• T&K-rahoituslain valmistelu (VM)</p>
<p>Ministeriöt, TKI-toimijat, maakuntaliitto</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Yritysten innovaatio- ja investointirahoituksen osuuden kasvaminen ja alueen yritysten kiinnostuksen lisääminen yksityisen sektorin riskirahoituksen silmissä. - TKI-toiminnan ja koulutuksen ohjaaminen yritysten toimintaa ja työvoiman osaamista edistävään toimintaan - Maakunnan veto- ja pitovoiman kasvaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Alue- ja rakennepoliitikan ohjelman rahoitus • Maakuntaohjelman toimenpiteiden toteuttaminen • Yhteistyö korkeakoulujen kanssa, kannustaminen rahoitushakuihin, esim. BF Co-Creation/Co-Innovation <p>• Selvitetään tukijärjestelmien kehittämismahdollisuuksia selkeämmiksi kokonaisuuksiksi</p> <p>• Ohjeistuksen kehittäminen sopivien rahoituskanavien löytämisessä</p>
<p>ELY, ministeriöt, yrityspalvelutoimijat, TKI- ja koulutustoimijat, maakuntaliitto</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uuden kasvuyrityskulttuurin syntyminen entisen täydennykseksi - Maakunnan veto- ja pitovoiman kasvaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Alue- ja rakennepoliitikan ohjelman rahoitus • Maakuntaohjelman toimenpiteiden toteuttaminen • Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määräraha (AKKE) <p>• Kansallinen yritys-, tki-, ja pääomarahaus</p>
<p>TKI- ja koulutustoimijat, ministeriöt, ELY, yrityspalvelutoimijat, maakuntaliitto</p>		

Pk-sektorin investointirahoituksen haasteet

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Keski-Pohjanmaalla on monipuolinen ja määrällisesti suuri pk-yrityssektori sekä suunnitteilla ja käynnistymässä useita suurhankkeita liittyen uusiutuvaan energiaan ja energiamurrokseen.</p> <p>Keski-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategia perustuu alueen luonnonvarojen, energia-alan, kemian osaamisen ja digitaalisuuden innovatiiviseen yhdistämiseen.</p> <p>Maakunnassa on runsaasti matalasti jalostettuja metsä- ja maatalousbiomassoja</p> <p>Alhainen jalostusaste laskee taloudellista tuottavuutta sekä aiheuttaa ympäristöongelmia (eläinperäisten sivutuotteiden ravinteet)</p> <p>Raaka-ainetta on riittävästi ja osaamista hyödyntää sitä, mutta pääomat tuotantoketjoiden hyödyntämiseen ja investointien toteuttamiseksi puuttuvat</p> <p>Kehittämisrahoitusta on rajoitetusti olemassa (EAKR, MKR, JTF), mutta tarvitaan myös riskirahaa investointien rahoittamiseen</p> <p>Yrityksillä on hankaluuksia saada tarvitsemaansa investointi-/riskirahoitusta, mikä estää yritysten kasvua, liiketoiminnan kehittämistä ja uusien yritysten syntymistä</p> <p>Investointirahoitusta tarvitaan, jotta energiamurrokseen liittyvät toimenpiteet saadaan toteutettua.</p>	<p>Rakennemuutoksen tukemisen edellyttämien investointien mahdollistamisen edistäminen</p> <p>-</p> <p>Tehokkaasti toimivan yritysten investointi-/riskirahoituksen rahoitusmekanismin luominen hyödyntämällä mm. Euroopan investointirahoitusta (EIF), valtion rahoitusta ja muiden rahoittajien rahoitusta</p> <p>-</p> <p>- pk-yritysten investointi, kasvu- ja kehittymishalukkuuden tukeminen</p> <p>-</p>	<ul style="list-style-type: none">- Pk-yritysten rahoituksen saatavuuden parantaminen, suurhankkeiden ja energiamurrokseen liittyvien toimenpiteiden toteuttaminen- Suurhankkeiden ja TKI-toiminnan hyödyntämistä mahdollistavien pääomaintensiivisten investointien mahdollistaminen; akkukemikaalit, vetytalous, vähähiilisyys, tuulivoima ja robotisaatio- Uusien, esim. biomassoja hyödyntävien korkeamman jalostusasteen tuotteita valmistavien kemian yritysten toiminnan mahdollistaminen ja synty

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☒	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☒	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Pk-sektorin investointirahoituksen haasteet

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Uusia kasvun ja kehittymisen sekä kansainvälistymisen mahdollisuuksia ml. vaihdantamahdollisuuksia yrityksille ja uuden yritystoiminnan aloittamiselle	<ul style="list-style-type: none">- BKT-tason muutos- Investointirahoituksen määrä- Uusien yritysten syntyminen- TKI-innovaatioiden kaupallistaminen- Yksityisen riskirahoituksen houkuttelemisen alueen yritysten tueksi	<ul style="list-style-type: none">• Alue- ja rakennepolitiikan ohjelman rahoitus• AIKO-rahoitus
Maakuntaliitto, ELY, ministeriö		<ul style="list-style-type: none">• RRF rahoitus
Vihreä kasvua tukevien ja korkeamman jalostusasteen tuotteita valmistavia yrityksiä, esim.: <ul style="list-style-type: none">- Nurmibiomassasta esim. eläinproteiinia yksimahaisille- Metsäbiomassasta biopohjaisia kemikaaleja- Biomassasta valmistetaan uusia tuotteita- Kotieläinlannan hyödyntäminen biokaasun raaka-aineena	<ul style="list-style-type: none">- Uusien yritysten määrän kasvu (vihreä kasvu)- Yritysten uudistuminen- Hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn kasvaminen	<ul style="list-style-type: none">• Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määräraha (AKKE)• CAP-rahoitusmahdollisuuden hyödyntäminen erityisesti maatalouden vihreän kasvun edistämisessä
TKI-toimijat, yritykset, rahoittajat		<ul style="list-style-type: none">• CAP-suunnitelman toimenpiteet• Business Finland• Kiertotaloussopimukset
<ul style="list-style-type: none">- Tehokkaasti toimivan yritysten investointi-/riskirahoituksen rahoitusmekanismin luominen hyödyntämällä mm. Euroopan investointirahoitusta (EIF), valtion rahoitusta ja muiden rahoittajien rahoitusta	<ul style="list-style-type: none">- Kestävän talouskasvun varmistaminen ja yritysten kilpailukyvyn ylläpitäminen- Maakunnan identiteetti alueena, jossa on hyvä opiskella, elää, asua, työskennellä ja harjoittaa yritystoimintaa kasvaa sekä kansallisesti että kansainvälisesti	<ul style="list-style-type: none">• Kansallisen rahoituksen hyödyntäminen• Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määräraha (AKKE)
TKI-toimijat, yritykset, rahoittajat		<ul style="list-style-type: none">• Jatketaan selvitystyötä alueellisten rahoitusmallien tunnistamiseksi ja kehittämiseksi